

ТЕЗИ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ В СЕКЦІЇ

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ДО ПРОБЛЕМИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ БЕЗПЕЧНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

В. М. СТОРОЖУК, канд. техн. наук, доцент *кафедри безпеки життєдіяльності*

Інститут деревооброблювальних технологій і дизайну

Національного лісотехнічного університету України, м. Львів

Успішне функціонування підприємства в сучасних умовах (і нерідко – можливість його функціонування взагалі) неможливе без належного забезпечення таких «невиробничих» і неприбуткових напрямів діяльності, як охорона праці і промислова безпека, виробнича санітарія та гігієна праці, пожежна та техногенна безпека, цивільний захист, охорона навколишнього природного середовища тощо (далі – безпечність промислового підприємства¹ (БПП)).

Незважаючи, що чинне законодавство передбачає наявність відповідних служб, які повинні забезпечувати БПП (наприклад, охорони праці, пожежної безпеки, охорони навколишнього середовища тощо), безпосередню роботу з оперативного контролю за дотриманням безпеки праці в межах посадових повноважень та забезпечення застосування засобів захисту і впровадження заходів щодо забезпечення безпечності промислового підприємства виконують інженерно-технічні працівники (ІТП).

Ефективність системи спеціального навчання (з охорони праці, пожежної безпеки, цивільного захисту) інженерно-технічних працівників підприємств може бути забезпечена лише у разі їхньої належної базової підготовки з питань БПП, отриманої у вищих навчальних закладах (ВНЗ).

Незважаючи на, відносно недавні, намагання органів виконавчої влади стимулювати належне вивчення у ВНЗ дисциплін циклу безпека життєдіяльності – «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі» та «Цивільний захист» (наприклад, відомий спільний наказ Міносвіти, МНС та Держгірпромнагляду №969/922/216 [2]) з метою забезпечення знань та умінь, необхідних для забезпечення належних безпеки та умов праці у майбутній практичній діяльності, кардинально покращити ситуацію на виробництві не завжди виходило. Це підтверджується зростаючою динамікою кількості працівників (у відсотках до облікової кількості штатних

¹ Безпечність промислового підприємства – властивість підприємства (об'єкта) за нормальної експлуатації та в разі аварії обмежувати вплив джерел небезпеки на персонал, населення та навколишнє середовище встановленими межами (ДСТУ 2156-93) [1].

працівників), які працюють в умовах, що не відповідають санітарно-гігієнічним нормам [3]. Так, якщо в 2007 р. в незадовільних санітарно-гігієнічних умовах працювало 27,5% працівників, у 2009 р. – уже 27,8%, у 2011 р. – 28,9%, а в 2013 р. – 29,5% працівників.

Причин такої негативної динаміки багато, хоча переважна більшість їх і стосується суб'єктів господарської діяльності, проте також наявні і недоліки системи освіти у підготовці фахівців. Це зумовлено, наприклад, недостатнім розумінням частиною науково-педагогічних працівників ВНЗ важливості набуття студентами компетенцій щодо забезпечення БПП, відсутністю відповідних розділів випускних робіт або їх формальне виконання, а також не завжди якісним викладанням дисциплін циклу БЖД тощо.

В такій ситуації і з урахуванням наявного мораторію на перевірки підприємств² відносно забезпечення безпеки праці і технологічних процесів та обладнання, контроль на промислових підприємств можливий лише фахівцями з належним рівнем підготовки та усвідомленням важливості даного напрямку діяльності.

Для покращення ситуації, зокрема на рівні ВНЗ необхідно переглянути: - підходи у підготовці науково-педагогічних кадрів, які забезпечують навчальний процес викладання дисциплін циклу БЖД, з обов'язковим стажуванням на виробництві; - підходи у формуванні навчальних програм з забезпеченням набуття компетенцій щодо безпечності промислового підприємства, необхідних майбутнім ІТП у практичній діяльності; - підходи щодо формування структури та наповнення розділів з БПП випускних робіт, обов'язкових для технічних спеціальностей.

Все це має базуватись на чітко визначених нормативними документами, прийнятими на державному рівні (замість скасованого наказу №969/922/216 [2]), з зазначеними мінімальними вимогами до навчальних програм дисциплін циклу БЖД, наявності розділів випускних робіт, програм практик, складу і роботи державних екзаменаційних комісій тощо.

Література

1. Безпечність промислових підприємств. Терміни та визначення [Електронний ресурс]: ДСТУ 2156-93. – [Чинний від 1995-01-01] – Режим доступу до ресурсу: <http://document.ua/bezpechnist-promislovih-pidpriemstv.-termini-ta-viznachennja-nor3429.html>.

2. Про організацію та вдосконалення навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту у вищих навчальних закладах України [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства, МНС та Держгірпромнагляду від 21.10.2010 р. №969/922/216. Зареєстровано в Міністерстві України 09.11.2010 р. за №1057/18352. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1057-10>.

3. Праця України у 2013 році [Електронний ресурс]: Статистичний збірник. Державна служба статистики України, 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ11_u.htm.

² Протягом серпня-грудня 2014 року перевірки підприємств, установ та організацій, фізичних осіб – підприємців контролюючими органами здійснювались виключно з дозволу Кабінету Міністрів України або за заявкою суб'єкта господарювання щодо його перевірки. Аналогічний мораторій на перевірки запроваджено й у 2015 році.